

Bijeenkomst Noster netwerkgroep Nieuwe Spiritualiteit

24 september 2012

Utrecht, 14.30-16.30

Aanwezig: Jannes Mulder
William Arfman
Inez Schippers
Marijn Bouwmeester
Cyril Kuttiyanikkal
Lieke Wijnia

Voor de bijeenkomst van vandaag zijn twee onderwerpen voorgedragen.

Inez en William spreken over hun ervaringen tijdens een trainingprogramma *Researching the contemporary Moral Landscape* dat zij in Londen hebben gevolgd tussen 10 en 14 september. De week werd georganiseerd door de University of Kent in samenwerking met the Royal Society of Arts, een denktank die zich bezighoudt met *a 21st century Enlightenment*. Vanuit de RSA was er één bijdrage over *the social brain*, een programma dat zij maken over spiritualiteit.

De aanjager van de week was professor Gordon Lynch, van de University of Kent. Er werden twee hoofdstukken uit zijn nieuwe boek *On the Sacred*, dat later dit jaar uitkomt, besproken. Lynch schreef eerder *The sacred in the modern world*. Zijn benadering is, dat wat heilig of sacraal is, wordt doorgaans niet besproken door mensen. Dit komt alleen naar boven als het sacrale bedreigt wordt of in gevaar komt; op momenten van crisis of als er wetten gebroken worden. Hij liet zien dat het sacrale niet alleen een positief iets is. Wie de regels overtreedt wordt daardoor de vijand, het kwaad of *the other*.

Ook was er een presentatie van Linda Woodhead, die een overzicht schetste van het veranderende religieuze landschap in de laatste decennia. Ze legde vooral de nadruk op de groeiende ritualisering van *life events*, een grote transitie die begon in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Ze maakt een onderscheid tussen *old style religion*, die draait om *local membership* en wordt gekarakteriseerd door *little voice, little choice*. Daar tegenover zet ze de *new style religion*, waarbij ze de tegenstelling laat zien tussen enerzijds de grote religieuze festivals, megakerken en grote evenementen als de Hadj, en anderzijds micro-evenementen zoals de levensgebeurtenissen. Dit karakteriseert ze met *more voice, more choice*. Daarbij zien we ook steeds meer tijdelijke fenomenen die ze bestempelt als *the pop-up sacred*, zoals festivals of virtuele netwerken. Het heilige wordt steeds meer geïntegreerd in het dagelijks leven, we maken van zoveel momenten een viering of een feest. Ze spreekt dus niet langer van een revolutie, maar van een transformatie, om het langdurige karakter van de veranderingen aan te geven.

Waar Lynch er van sprak dat je voor het heilige zou willen sterven of doden, sprak Woodhead juist van een alledaagse sacraliteit. Hierdoor ontstond een discussie tijdens het trainingprogramma dat er gradaties van sacraliteit bestaan, het ene is meer heilig dan het andere. Dit is echter een discussie die niet tot een conclusie kwam, en ook tijdens de netwerkgroep laten we dit in het midden. Het trainingsprogramma spreekt over sacraliteit en moraliteit, om niet perse over religie te hoeven spreken, maar wel soortgelijke ervaringen en gevoelens te kunnen bespreken.

De recentelijk gepromoveerde Lois Lee bracht de stelling naar voren dat atheïsme niet een goede term is om tegenover religie te zetten, omdat theïsme niet het belangrijkste aspect van religie is. Zij maakt onderscheid tussen *atheism, secularity, secularism, a-religion* en *non-religion*.

Ook Matthew Engelke spreekt over *non-religion* in zijn studie naar de British Humanist Association. Zij positioneren zichzelf als een *non-religious Group*, waarmee ze zichzelf wel relateren ten opzichte van religieuze groeperingen, maar zichzelf niet als zodanig aanduiden. In zijn veldwerk

richtte hij zich vooral op hun materiële cultuur, zoals T-shirts en hun reclame-uitingen, en daarnaast hun rituelen.

Door het bespreken van al deze sprekers kwamen we in discussie over het bestuderen van een fenomeen en de te gebruiken bewoordingen tijdens je onderzoek. Als je spiritualiteit wilt bestuderen, moet je dan die term ook als analytisch concept gebruiken? Of moet je het zo benaderen, dat je respondenten zelf met het woord komen als ze het belangrijk vinden, en dat je dat dan als aanleiding gebruikt om op door te vragen? Om het sacrale binnen een bepaalde groep te kunnen bestuderen, moet je onderdeel van deze groep worden, en moet je de conceptuele benaderingen combineren met de data die je uit veldwerk haalt. Het resulteert in een combinatie van *top-down* en *bottom-up*. In de presentatie van je bevindingen moet je deze twee benaderingen aan elkaar relateren.

Daarnaast had Joantine een algemeen onderwerp aangedragen: het schrijven in het Engels als *non-native speaker*. De vraag was, gezien er geen officieel budget voor correctiekosten is; hoe zorg je ervoor dat je een kwalitatief hoogstaand product levert, zonder daar heel veel geld voor correcties aan kwijt te zijn?

William vertelt dat er bij de Universiteit van Tilburg een budget is voor correctiekosten, maar dat je daar alleen bij kunt aanvragen als je zeker bent van publicatie. Dus voor correctie van *journal articles* wordt niet betaald, omdat je daar van te voren niet zeker bent van publicatie. Hij heeft een eerder artikel zelf laten corrigeren uit zijn aio-budget, bij een Canadese corrector (kosten: €25,- per uur, 4,5 uur voor 7000 woorden, ze geeft van te voren een inschatting van de hoeveelheid tijd die ze kwijt is).

Cyril oppert dat je ook kan kijken naar de talentcentra binnen de universiteiten, en dat zij wellicht diensten aanbieden. Anderen reageren dat deze vaak nog duurder zijn dan individuele correctors. Wellicht toch de moeite waard om uit te zoeken wat de kosten zijn binnen de eigen universiteit.

Uiteindelijk komen we toch uit bij het vragen van vrienden en bekenden, ondanks dat dit met een dissertatie teveel gevraagd zal zijn.

Interessante bijeenkomsten:

- 18/19 oktober, Utrecht: *Materiality, Mediation, and the study of religion*
 - <http://news.hum.uu.nl/events/inaugural-lecture-birgit-meyer-and-conference-materiality-mediation-and-the-study-of-religion/>
- 25/26 oktober, Groningen: *Religion and social cohesion: challenges and perspectives*
 - http://www.godsdienstwetenschap.org/agenda_detail.php?agenda_id=47
- 13/14 november, Tilburg, *Visiting scholar John Harper, symposium and master class on religious music and sonic experience*
 - Het programma wordt binnenkort bekend gemaakt.

De volgende bijeenkomst wordt voor eind november gepland. Dan zullen Jannes Mulder en Lieke Wijnia *work in progress* aan de groep voorleggen.

Lieke Wijnia (TiU)